

NITTEDAL KOMMUNE
- der storby og Marka møtes

Regjeringen.no
<https://www.regjeringen.no/id2401139/>

Vår ref:
15/03143-5

Deres ref:

Dato:
02.06.2015

NOU 2015:2 Å HØRE TIL - HØRINGSSVAR FRA NITTEDAL KOMMUNE

Oversender herved høringssvar fra Nittedal kommune.
Høringssvaret ble behandlet i hovedutvalg for oppvekst og utdanning i deres møte
1. juni 2015.

Med vennlig hilsen

Johanna Lervik
kommunalsjef

Åse Vigdis Degerud
skolefaglig rådgiver

Ekspedert uten underskrift

Stab, oppvekst- og utdanning
Postadresse:
Postboks 63, 1483 Hagan
E-post:
postmottak@nittedal.kommune.no
Besøksadresse:
Moveien 1, 1482 Nittedal

Tlf :
Fax: 67 07 22 70
Bankkonto:
7101 05 04001
Organisasjonsnr:
971 643 870

Høring- NOU 2015: Å høre til.

Virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø

Høringssvar fra Nittedal kommune

Høringsinstansene er bedt om å ta utgangspunkt i målsettingene beskrevet i NOU 2015; 2. i sitt høringssvar. Disse er:

- Bedre rettssikkerhet og rettsvern for elevene og mer effektiv håndtering av opplæringsloven kapittel 9a.
- Skolekultur gjennomsyret av nulltoleranse for krenkelser, mobbing, diskriminering og trakassering.
- Bedre involvering og samarbeid med elever og foreldre.
- Tydeligere ansvarliggjøring av skoleeieren og skolen og økt kapasitet/ kompetanse til å arbeide langsiktig og systematisk med skolemiljø, krenkelser, mobbing, diskriminering og trakassering.
- Et styrket støttesystem med tydelig ansvars- og oppgavefordeling

Nittedal kommune vurderer at målsettingene berører de utfordringene kommunen selv har erfart i etterlevelse av lovverket og i arbeidet med og oppfølgingen av skolenes psykososiale miljø.

BEDRE RETTSIKKERHET OG RETTSVERN FOR ELEVENE OG EN MER EFFEKTIV HÅNTERING AV OPPLÆRINGSLOVENS KAPITTEL 9A

Nittedal kommune er enig i at det er behov for å tydeliggjøre opplæringsloven kapittel 9a. (jf. kapittel 15).

Nittedal kommune er enig i at ordet «godt» psykososialt miljø byttes ut med et «trygt» psykososialt miljø og at sosial tilhørighet fremheves i § 9A-1.

Nittedal kommune vurderer at for at elevens rettigheter skal oppfylles, er det av betydning at skoleeier og skolenes plikter er klart og tydelig kommunisert i lovverket. Lovverket bør være konkret der det er lite rom for skjønsmessige vurderinger, behov for juridisk ekspertise eller diverse rundskriv for å forstå hvilke krav som skal oppfylles (jf. side 209).

Nittedal kommunes erfaring når det gjelder dagens krav til saksbehandlingsprosedyrer vedrørende 9a-3, andre ledd (handlingsplikten) og § 9a-3, tredje ledd (vedtaksplikten) er at de ikke fungerer tilfredsstillende. Dette påpekes også av utvalget. Dersom vedtaksplikten opprettholdes, bør denne etter Nittedal kommunes vurdering gjelde både når skolen selv oppdager krenkelsene eller når det er elev eller foresatte som kommer med en henstilling.

Utvalget foreslår at vedtaksplikten erstattes av en aktivitetsplikt med lovfestede krav til hvordan skoler skal behandle krenkelser av elevene. Utvalget stiller blant annet spørsmål ved om enkeltvedtaket er egnet til å løse en sak knyttet til mellommenneskelige relasjoner der innholdet i enkeltvedtaket ikke er av en slik karakter at det krever enkeltvedtaksform (jf. side 193).

Nittedal kommune har god erfaring med Fylkesmannen som klageinstans. De gjør en grundig behandling av klagen og gir god veiledning om hva som er i tråd med lovverket og hva som eventuelt må følges opp.

Nittedal kommunes erfaring er at et enkeltvedtak er med på å ivareta eleven og foreldrenes rettsikkerhet, men problemet er at skolene fatter for få vedtak i henhold til lovverket, dette til tross for at skoleeier har utarbeidet prosedyrer, gjennomgått saksbehandlingsregler m.m.

Nittedal kommune er derfor åpen for andre former for saksprosedyrer hvis dette på en bedre måte klargjør skoleeier og skolens plikter og med det sikrer elevenes rett til et godt og trygt psykososialt miljø.

Den/de som krenker

Kapittel 9a har ingen paragraf som beskriver prosedyre overfor den/ de som utsetter andre for krenkelser. Dette er kun, så langt Nittedal kommune har funnet ut, beskrevet i rundskriv og tolkningssvar fra Utdanningsdirektoratet. I følge tolkningsuttalelse på Utdanningsdirektoratets side skal enkeltvedtak fattes når *disse tiltakene er inngripende vil man måtte fatte et eget enkeltvedtak rettet mot den eller de som mobber. Selv om man utformer et eget enkeltvedtak som gjelder mobberen, utelukker ikke dette at man kan vise til tiltakene i vedtaket til den som blir mobbet, på en måte som ikke røper personlige, taushetsbelagte forhold.*

Nittedal kommune savner i utredningen et større fokus på og en tydeliggjøring av hvordan den/ de som utsetter andre for krenkelser skal følges opp.

Nittedal kommunes erfaring er at tiltak skrevet i et referat ikke tas like alvorlig som et enkeltvedtak. Et enkeltvedtak understreker på en enda tydeligere måte alvorret i en sak, samtidig som det også ivaretar rettssikkerheten til den/ de som utsetter andre for mobbing/ krenkelser.

Vedrørende sentrale prinsipper i barnekonvensjonen

Nittedal kommune er enig i at barnekonvensjonens artikkel nr. 3 om barnets beste og artikkel nr. 12 om at barnet skal bli hørt tydeliggjøres i lovverket.

Barneombudet førsteinstans for klager på krenkelser

Utvalget foreslår Barneombudet som førsteinstans for klagebehandling. Dette innebærer å vurdere om skoleeier har oppfylt sin aktivitetsplikt, kvaliteten på tiltakene og hva som burde vært gjort. (jf. kapittel 16). Det kan også innebære å gi kommunene økonomiske sanksjoner/ tvangsmulkt dersom påleggene ikke følges. Nittedal kommune mener det bør vurderes nærmere om det er Barneombudet som skal være klageinstans. Barneombudets skal være alle barns stemme, også stemmen til den/de barna som krenker. Hvis barneombudet også skal få rollen som domstol, kan dette endre barneombudets rolle og funksjon. Nittedal kommune stiller spørsmål ved om dette er en rolle alle barn er tjent med.

Nittedal kommune er enig i at det kan være fornuftig å opprette en nasjonal instans som behandler alle klager for å sikre likebehandling og forutsigbarhet. Imidlertid kan dette etter Nittedal kommunes vurdering også ivaretas ved at fylkesmennene får

klare retningslinjer for hvordan ulike saker skal behandles slik det allerede gjøres i de nasjonale tilsynene.

Nittedal kommune mener straffereaksjoner mot kommunene ikke er veien å gå for å sikre elevenes rettigheter. På høringskonferansen i Oslo 4. mai, der Nittedal kommune var representert, ble det fra utvalgsleder Djupedal understreket at utvalget har tillit til kommunene og at skolebasert kompetanseutvikling skal sikre at kommunene har den nødvendige innsikt og trygghet til å håndtere regelverk og arbeide forebyggende. En av barneekspertene fra Barneombudet svarte da hun ble spurt om hva hun synes om bot til kommunene, at de heller burde tvangssendes på kurs. Nittedal kommune mener dette var et klokt svar. Kommuner som ikke håndterer mobbeproblematikken på en god måte, gjør det sannsynligvis ikke av vrang vilje, men av at de mangler tilstrekkelig kunnskap på området.

SKOLEKULTUR GJENNOMSYRET AV NULLTOLERANSE FOR KRENKELSER, MOBBING, DISKRIMINERING OG TRAKASSERING

Nittedal kommune er enig i at det må arbeides helhetlig med skolemiljøet. (jf. kapittel 13) der det skapes en skolekultur som kjennetegnes av nulltoleranse mot enhver form for krenkelser.

Nittedal kommune støtter en nasjonal satsing på en inkluderende skole som inneholder skolebasert kompetanseutvikling.

Nittedal kommune foreslår at opplæringen blir nettbasert- MOOC (massive open online courses) slik det nå legges opp til innenfor blant annet Vurdering for læring.

For å lykkes i arbeidet med et godt psykososialt miljø, er det særs viktig, etter Nittedal kommunes vurdering, at skolene har solid kunnskap om forebygging, håndtering av krenkelser og mobbing og ikke minst håndtering av den/ de som utsetter andre for mobbing og deres foresatte. Å oppleve som foresatte at ditt barn blir utpekt som mobber, kan være vanskelig å takle. Hvordan skolen kommuniserer med foresatte for å skape tillit i en slik situasjon, er av avgjørende betydning for det videre samarbeidet. Nittedal kommune mener at NOU 2015;2 kunne hatt enda større fokus på disse utfordringene. Kommunikasjonsstrategier bør ha en sentral plass i den skolebaserte kompetanseutviklingen om inkludering.

Barnets beste skal alltid være utgangspunktet for tiltak. Dette gjelder også den/ de barna som krenker andre.

Nittedal kommune støtter forslaget om at sosial og emosjonell kompetanse tydeliggjøres i læreplanverket og at dette innarbeides i relevante fag. (side 170). Alternativt foreslår Nittedal at det utarbeides en egen læreplan i sosial og emosjonell kompetanse. Å fremheve denne type kompetanse stemmer godt overens med innholdet i Ludvigsens-utvalget NOU 2014:7 Elevenes læring i fremtidens skole.

Nittedal kommune støtter at psykososialt miljø og regelverket knyttet til læringsmiljøet må inngå i lærer- og rektorutdanningen.

BEDRE INVOLVERING OG SAMARBEID MED ELEVER OG FORELDRE

Nittedal kommune er enig i at involvering av foresatte og elever er viktig i arbeidet med å forebygge og støtte opp om et godt psykososialt miljø på skolen. Nittedal kommune foreslår at det avsettes timer til elevrådsarbeidet på skolene og at timene fastsettes i fag og timefordelingen.

Nittedal kommune støtter forslaget om endringer i bestemmelsene om brukermedvirkning i lovverket slik at brukerorganenes oppgaver, og spesielt skolemiljøutvalgets rolle og medvirkning i arbeidet med læringsmiljøet tydeliggjøres. (kapittel 15)

TYDELIGERE ANSVARLIGGJØRING AV SKOLEEIEREN OG SKOLEN OG ØKT KAPASITET/ KOMPETANSE TIL Å ARBEIDE LANGSIKTIG OG SYSTEMATISK MED SKOLEMILJØ, KRENKELSER, MOBBING, DISKRIMINERING OG TRAKASSERING

Utvalget foreslår at Tilstandsrapporten til kommunestyret skal ha en egen del som omhandler elevenes psykososiale miljø. Noe av dette er allerede etter Nittedal kommunes vurdering ivare tatt da resultatene fra elevundersøkelsen har en sentral plass i innholdet i tilstandsrapportene.

Utvalget foreslår videre at skolens planer for arbeid med det psykososiale skolemiljøet forelegges kommunestyret. Nittedal kommune mener det hadde vært hensiktsmessig at det utarbeides planer for det psykososiale arbeidet nasjonalt istedenfor at hver kommune og skole utarbeider sine egne. En nasjonal plan ville sikret et innhold med felles standarder, som har høy kvalitet og som bygger på forskning. En nasjonal plan vil ikke være til hinder for lokal utdypning og tilpasning. Skoleeiers ansvar blir implementering og oppfølging av planen(e).

ET STYRKET STØTTESYSTEM MED TYDELIG ANSVARS- OG OPPGAVEFORDELING

Nittedal kommune er enig i at PPT tjenesten bør få økte midler slik at de kan hjelpe skolene i arbeidet med det psykososiale miljøet. Flere skoler i Nittedal har hatt bistand fra PPT i saker knyttet til kapittel 9a det siste året. Dette har blant annet vært råd og veiledning til skole og foresatte, deltakelse på møter med foreldre og på foreldremøter. PPT er en viktig støtte i skolens og kommunens arbeid på dette området.

Nittedal ser det også som positivt at skolehelsetjenesten blir styrket.

Elevundersøkelsen avdekker at mobbing skjer hyppigst i klasserommet, på gangen og i friminutt. Nittedal kommune mener det bør vurderes om andre yrkesgrupper, som for eksempel miljøterapeuter, bør inn i skolen for å avlaste læreren. Miljøterapeuter kan være viktige ressurspersoner i dette arbeidet og vil kunne følge opp hendelser når de oppstår. Læreren kan ikke like enkelt følge direkte opp med samtale i løpet av eller etter et friminutt da de har undervisning.

